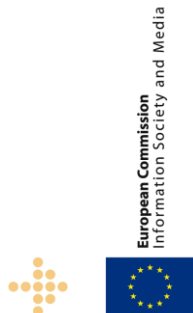

Съфинансиран от

Годишен отчет

за дейността на
*Националния център за безопасен Интернет и
Горещата интернет-линия за борба с незаконно и вредно
за деца съдържание в Интернет*

Safenet.bg

2008 г.

Увод

[Фондация "Приложни изследвания и комуникации" \(ПИК\), София](#), изгради и пусна в действие българската [Гореща интернет-линия за борба с незаконно и вредно за деца съдържание в Интернет](#) през май 2006 година по проект, съфинансиран от [Програма "Безопасен Интернет"](#) на Европейската комисия. От юни 2008 г. Фондация ПИК в консорциум с още три български организации – [Асоциация „Родители“](#), [Българската федерация по електронен спорт](#) и [рекламна агенция ДеКони](#) създаде и [Национален център за безопасен Интернет](#) (awareness node) със следващ проект, съфинансиран по [Програма „Безопасен Интернет плус“](#) на Европейската комисия.

Фондация ПИК е пълноправен член на [Международната асоциация на операторите на интернет-горещи линии \(INHOPE\)](#), както и на европейската мрежа от центрове за безопасен Интернет [INSAFE](#).

Целта на Горещата интернет-линия е да осигури достъпен за всеки гражданин начин да подаде сигнал за забелязано в Интернет съдържание, което е незаконно според българското законодателство или може да окаже

травмиращо или друго вредно въздействие върху непълнолетни потребители на Мрежата. Основен приоритет в работата на Горещата линия е борбата срещу разпространението на детска порнография в Интернет, но в последните години като нови заплахи се очертаха подмамването на деца с цел сексуална злоупотреба (grooming) и онлайн-тормозът (cyber-bullying). Във все по-сериозна заплаха за непълнолетните се превръщат и сайтовете-социални мрежи, към които спадат и сайтовете за запознанства.

Европейската и българската практика доказват, че пускането в действие на публична Гореща интернет-линия за сигнали за незаконно и вредно за деца съдържание в Интернет многократно повишава ефикасността на компетентните законоприлагащи органи в борбата срещу незаконно и вредно съдържание. Горещите линии се поддържат от неправителствени организации, които облекчават в значителна степен процедурата за сигнализиране за незаконно съдържание в Интернет и гарантират пълната анонимност на подателите на сигнали.

Кои сме ние

Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ (Фондация ПИК) е неправителствена организация с нестопанска цел в обществена полза, създадена в София през 1991 г. Днес тя е сред водещите организации в България, които работят за развитието на съвременното общество, основавано на знанието, овладяло силата на информационните технологии и иновациите.

Фондация ПИК се включва активно в усилията за формулиране и прилагане на политиката за развитие на информационно общество и икономика на знанието, както в национален, така и в международен план чрез:

- проучвания и анализи, които имат за цел да подпомогнат формулирането и изпълнението на обществени политики;

- активна работа за постигането на консенсус чрез привличане на представители на правителството, индустрията и гражданското общество, както и чрез формирането на коалиции и публично-частни партньорства;
- изграждане на капацитет на различни професионални групи чрез обучения и трансфер на ноу-хау и добри практики;
- повишаване капацитета на фирмите да внедряват и ползват иновации, чрез технологични консултантски услуги;
- популяризиране на иновативни решения за стратегическо развитие чрез инициране на пилотни проекти, които да разкрият ползата от конкретни технологии за стабилизиране на демократичното управление, развиване на гражданското общество и на конкурентна бизнес среда.

Обществен съвет за безопасен Интернет

В съответствие с възприетата европейска практика дейността на Горещата интернет-линия за борба с незаконно и вредно за деца съдържание в Интернет се наблюдава от Обществен съвет за безопасен Интернет, създаден през април 2006 г.

Общественният съвет включва представители на официалните институции, на организации от частния и на неправителствения сектор, които имат пряко отношение към развитието на информационните технологии, изграждането на информационно общество и споделят общата цел и мисия на проекта за превръщане на Интернет в среда, безопасна за непълнолетните.

На свои заседания Общественният съвет изслушва и приема периодични отчети за дейността на Горещата линия и дава препоръки за подобряване на нейната работа. Той следи за спазване на одобрените от него процедури за работа на Горещата линия и взема решение за промяната им, когато това се налага от променените условия в страната – законови, социални и икономически.

При възникване на спорни моменти в работата на Горещата линия Общественният съвет взема решения за адекватни действия.

Общественният съвет инициира различни дейности за популяризиране на безопасния Интернет и за повишаване на обществената информираност за рисковете за непълнолетни в Интернет-средата и начините за тяхното предотвратяване. Организациите, които членуват в Общественния съвет, вземат и активно участие в редица инициативи на Националния център за безопасен Интернет.

При проявено желание и доказана активност в областта на безопасния Интернет и в съответствие с приетия Правилник за дейността му Общественният съвет приема нови членове, които могат да допринесат за повишаване на ефективността на работата на Националния център за безопасен Интернет и на Горещата линия за борба с незаконно и вредно за деца съдържание.

В края на 2008 г. за нови членове бяха приети мобилните оператори Мобилтел и GLOBUL, като по този начин и трите мобилни оператора в България (БТК е член от самото основаване на Общественния съвет) се ангажираха активно да подпомагат различните дейности в областта на безопасния Интернет и да обмислят и въвеждат ефикасни мерки за защита на децата в мобилните комуникации и в мобилната Интернет-среда.

Състав на Общественния съвет за безопасен Интернет

Председател: г-н Светослав Спасов, член на Комисията за децата, младежта и спорта в Народното събрание

Заместник-председател: г-н Явор Милушев, заместник-министър на културата

Заместник-председател: г-н Теодор Захов, председател на Сдружението за електронни комуникации

Членове на Общественния съвет са представители и на следните институции и организации:

1. Министерство на културата
2. Министерство на образованието и науката
3. Министерство на вътрешните работи
4. Държавна агенция за закрила на детето
5. Държавна агенция за информационни технологии и съобщения
6. Сдружение за електронни комуникации

7. Интернет общество – България
8. БАИТ
9. Фондация „Право и интернет“
10. Асоциация „Родители“
11. БТК
12. Cisco Systems
13. Сдружение за защита на потребителите
14. Фондация "Партньори-България"
15. Българска федерация по електронен спорт
16. Фондация „Джендър образование, изследвания и технологии“
17. Център за изследване на демокрацията
18. Столична община
19. Мобилтел
20. GLOBUL
21. Вивател

Работни процедури на Горещата линия

Процедурите, които спазва в своята работа Горещата линия, са одобрени от Обществения съвет за безопасен Интернет. Текстът е публикуван изцяло на сайта на Горещата линия на адрес: <http://web112.net/pages/procedures.htm>.

Целта на приетите процедури е дейността на Горещата линия да бъде максимално ефективна и прозрачна.

Те гарантират при желание пълната анонимност на подателя на сигнал, като в същото време осигуряват по утвърден канал за връзка сигналът да постъпи в съответния компетентен орган, който е упълномощен да предприеме необходимите законови действия.

От друга страна, процедурите защитават и репутацията на българските хостващи организации срещу евентуални неприятели атаки.

След получаване на сигнал операторите на Горещата линия установяват местонахождението на посоченото съдържание. Ако то е в България, сигналът се предава по специално изграден работен канал за комуникация с

Министерството на вътрешните работи въз основа на подписано през 2006 г. рамково споразумение за сътрудничество.

Ако съдържанието се намира на територията на друга страна, членуваща в Международната асоциация на оператори на интернет Горещи линии, сигналът се препредава директно на партньорската Гореща линия.

Ако се установи, че съдържанието се намира в трета страна, сигналът се препраща на МВР за последващи действия по линия на международното сътрудничество между полицейските служби.

Операторите на Горещата линия отговарят и на запитвания по телефон или електронна поща в случаи, когато има заплаха за физическото и психическо прагосъстояние на непълнолетен.

Горещата линия се отчита периодично пред Обществения съвет за безопасен Интернет и в публични годишни отчети, които се публикуват на сайта на Горещата линия.

Дейност на Горещата линия

През календарната 2008 година в Горещата линия постъпиха общо 565 сигнала. От тях 157 касаеха уебсайтове в България и чужбина, които според подателите поместват неподходящо за непълнолетни съдържание.

След съответната обработка от операторите сигналите, получени през годината, могат да се класифицират по типа съдържание, за което подателят е сигнализирал и е потвърдено от оператор, както следва:

- сайтове, съдържащи детска порнография – 15;
- сайтове, излагащи на показ детска голота – 1;
- сайтове с порнография за възрастни, достъпна за деца – 3;
- сайтове с порнография за възрастни – 6;
- сайтове, пропагандиращи расизъм и ксенофобия – 1;
- сайтове за пропаганда на насилие срещу индивида – 13;
- сигнали за подмамване на непълнолетни през Интернет – 5;
- сигнали, свързани с трафик на деца – 1;

В 25 от случаите сигналите касаеха съдържание, намиращо се в България.

За съвет към Горещата линия през годината се обърнаха 17 души.

По подадените сигнали Горещата линия е предприела 135 съответни действия. От тях:

- на компетентния законоприлагащ орган са подадени 14 от сигналите;
- уведомени са за неподходящо съдържание 5 хостващи организации;
- уведомени са за неподходящо съдържание 16 собственика на уебсайтове;
- подадени са на други държавни институции по компетентност 3 сигнала;
- на съответната партньорска Гореща линия в други страни са подадени 4 сигнала;
- в 20 случая са дадени отговори на запитвания от потребители;
- 42 от подателите на сигнали, които не са пожелали анонимност, са уведомени за предприетите действия по техния сигнал.

Дейности на Националния център за безопасен Интернет

Международен Ден на безопасния Интернет

Денят на безопасния Интернет се провежда по инициатива на Европейския съюз всяка година през февруари. Всяка година се провежда и състезание между училищата. Национален координатор за състезанието през 2008 година беше Фондация ПИК.

Фондация ПИК организира съставянето на национално жури, което да оценява мультимедийните проекти на български ученици и училища на тема: „Животът онлайн е такъв, какъвто го правите вие”. Членове на журито бяха представители на Държавната агенция за информационни технологии и съобщения, на Държавната агенция за закрила на детето и на Министерството на образованието и науката.

Учениците се състезаваха в три възрастови категории: 5–10 г., 11–14 г. и 15–19 г. Проектите на български ученици бяха 16. Журито класира по един проект от трите възрастови групи за участие в общоевропейското състезание. То обаче класира и по още един проект от възрастова група за национално награждаване.

На 12 февруари 2008 г., в международния Ден за безопасен Интернет, беше организирана церемония за награждаване на 6-те най-добри мультимедийни проекта на български ученици. Председателят на Държавната агенция за информационни технологии и съобщения Пламен Вачков връчи на отличените ученици почетни грамоти и подаръци от името на ДАИТС, Държавната агенция за закрила на детето и Майкрософт-България.

Обучителен курс за училищата за виртуално и реално насилие

През цялата 2008 г. Фондация ПИК изпълняваше проект „Виртуално и реално насилие – превенция чрез интерактивно обучение в училища”, стартирал през септември 2007 г. с финансовата подкрепа на швейцарската Фондация „Оук”, в партньорство с Асоциация „Родители” и с подкрепата на „Майкрософт България”.

В рамките на проекта беше разработен методически наръчник за учители, състоящ се от 25 модулни урока за ученици от 5 до 12 клас, посветени на различни теми, смързани с разпознаването и реакцията на насилието в реалния и виртуалния свят. Наръчникът беше рецензиран от рецензент от Института по психология на БАН и беше официално одобрен от Министерството на науката и образованието като материал, който може да се използва в училищната мрежа.

През април-юни курсът беше апробиран в 3 софийски училища доброволци за тестване на методиката и на онлайн-платформа за подаване на заявки за заместващи учители от директори на училища. Автоматизираната система предава заявката на регистрираните учители, които поемат свободните часове в даденото училище.

В това е двойният фокус на проекта: от една страна, разпознаване е превенция на насилието сред ученици, а от друга – възможност за решаване на проблема със свободните часове. Автоматизираната

онлайн-платформа дава възможност на директорите на училищата във възможно най-кратък срок да осигурят обучител за заместване на извънредно отсъстващ учител.

Бяха обучени 25 обучители и 12 координатори от 12 софийски училища доброволци и от октомври започна поемането на свободни часове в тези училища.

Стимулиране на публично-частното партньорство в областта на безопасния интернет

На **16 юли 2008 г.** Фондация ПИК заедно с Центъра за изследване на демокрацията и Съвета за обществени консултации към Комисията по европейските въпроси на Народното събрание (НС) проведе семинар на тема „Публично-частни партньорства в областта на правосъдието и вътрешните работи: Новата европейска програма за безопасен интернет“ с участието на депутати, представители на държавни институции, неправителствени организации и експерти.

За целта беше изготвено и предварително изпратено до Съвета за обществени консултации към Комисията по европейските въпроси на Народното събрание становище за недостатъци в предложението на Европейската комисия за нова многогодишна Програма за безопасен Интернет, както и предложения за законодателни мерки, които България би трябвало да предприеме в тази област.

Впоследствие чрез българските депутати в Европейския парламент забележките към предложението на ЕК бяха взети под внимание и в гласуваната от Европарламента програма бяха внесени съответните корекции.

Представяне на европейската система за информация за игрите PEGI

Заедно с Държавната агенция за информационни технологии и съобщения /ДАИТС/ Фондация ПИК участва на 12 септември в кръгла маса на тема „Компютърните игри и безопасността на децата в Интернет“ с участието на представители на изпълнителната и законодателна власт, координатора на мрежата от центрове за безопасен Интернет InSafe към Европейската комисия, на Обществения съвет за безопасен Интернет, Федерацията за електронни спортове, родители, медии, доставчици на онлайн и видео игри.

По време на форума бе представен документ на Съвета на Европа, който е разработен с цел да даде на доставчиците на онлайн игри разбираеми и практически съвети, свързани с безопасността на децата докато играят или учат в мрежата. Насоките са подготвени от Групата специалисти по права на човека в информационното общество (MC-S-IS) на Съвета на Европа, сред които има и представители на България. Насоките са преведени и се разпространяват публично от ДАИТС в съответствие с приоритетите на агенцията за спазване на човешките права и основните свободи, по-специално свободата на изразяване, създаването и обмяна на съдържание и съобщения.

От името на Националния център за безопасен Интернет беше представена Паневропейската система за информация за игрите PEGI, в помощ на родителите.

Специален гост на събитието бе г-жа Джанис Ричардсън, координатор на мрежата от центрове за безопасен Интернет InSafe към Европейската комисия, която е сред активните участници в процеса на изработване на правила за безопасност на децата при ползване на Интернет.

Популяризирането на насоките за безопасност на децата бе подкрепено и от представители на фирми-създатели на игри, вносители, уеб-сайтове за деца.

Кампания за безопасност на децата в Интернет

На 2 октомври в София бе обявено началото на втората национална кампания „Децата безопасно в Интернет“. Кампанията, която ще продължи 7 месеца, е съвместна инициатива на Майкрософт-България, Azdeteto.com и Евроком-Кабел и се осъществява с подкрепата на Обществения съвет за безопасен Интернет, Министерство на образованието, Държавната агенция за закрила на детето и Държавната агенция за информационни технологии и съобщения.

На церемонията по откриването в присъствието на деца, родители и медии бяха връчени награди на победителите в конкурс за рисунки "Аз и моите родители в Интернет". Над 150 деца от цялата страна се включиха в конкурса, обявен от детския портал Az-deteto.com. Най-добрите получиха награди, осигурени от Майкрософт-България, и бяха поканени да се включат и в следващия конкурс на детския портал за правила за родителите, които искат да гарантират сигурността на децата си в Интернет.

Широката обществена кампания тази година включва редица други инициативи, сред които са няколко кръгли маси-дискусии в 3 града в страната, на които родители, учители и експерти ще обсъдят проблемите с рисковете за деца във виртуалния свят на Интернет.

Киберфестивал за ученици

На 4 ноември 2008 г. се откри официално 5-дневен фестивал на компютъра за ученици в рамките на ежегодното изложение БАИТ ЕКСПО. Фестивалът бе организиран от Националния център за безопасен Интернет и Столична община с активната подкрепа и участие на Българската асоциация за информационни технологии, редица държавни институции, неправителствени организации и компании от ИТ-сектора.

Фестивалът беше открит с демонстрация на въртене на огън. Всеки ден за събитието идваха цели класове с учителите си от различни столични училища.

В рамките на фестивала Българската федерация по електронен спорт, партньор в Националния център за безопасен Интернет от мрежата INSAFE на Европейската

комисия организира Национален кибершампионат България 2008.

Бяха направени и демонстрации на компютърни и конзолни игри, включително и на игри без насилие, разработени по идеи на деца по инициатива на Държавната агенция за закрила на детето.

Всеки ден на ученическия фестивал беше прожектиран документалният филм „Сърфирам безопасно“, изработен в рамките на кампанията „Децата безопасно в Интернет“ на Майкрософт-България, детския сайт Az-deteto.com и подкрепена от Националния център за безопасен Интернет. Учениците имаха възможност и да видят презентации на техни връстници, посветени на опасностите в Интернет и на рисковото поведение. Посетителите имаха възможност да разгледат и изложба от детски рисунки за конкурса „Аз и моите родители в Интернет“ на Az-deteto.com.

На специални щандове държавни институции, неправителствени организации и фирми от ИТ-сектора изложиха свои обучителни и информационни материали, бяха представени новости от света на компютърните игри и технологии. За учителите Майкрософт-България предостави специални програми за разработване на електронно съдържание за средните училища.

Голям интерес и активно участие предизвикаха викторините с награди за познания в областта на Интернет и компютърните технологии, както и за рисковете при ползване на Интернет и компютъра.

Кампанията „Децата безопасно в Интернет“ обхваща Плевен и Пловдив

На 12 и 20 ноември 2008 г. в Плевен и в Пловдив под патронажа на местните общини се проведеха кръгли маси по въпросите, свързани с безопасността на децата в Интернет. Обществените дискусии са част

от мащабната инициатива „Деца безопасно в Интернет“, която се провежда за втора поредна година с подкрепата на Националния център за безопасен Интернет.

В кръглата маса на 12 ноември в Плевен участие в дискусиата взе заместник-кметът по сигурността в Плевен Митко Минков. Участниците в срещата се обединиха около идеята, че е изключително важно родителите винаги да знаят какви сайтове посещават децата им и да бъдат информирани за най-новите тенденции в Интернет, за да могат да ги предпазят при опасност. От съществена важност е и децата да следват основните правила за безопасно ползване на Интернет.

В дискусиата активно се включиха и представители на читалищни организации, родителски настоятелства и ученици от Математическата гимназия, СОУ „Иван Вазов“ и Музикалното училище в гр. Плевен.

Кръглата маса в Пловдив бе открита от заместник-кмета по социалните дейности Красимир Ангелов. Той пое ангажимент плакатите на кампанията с 8-те правила за безопасно сърфиране в интернет да бъдат разпространени във всички пловдивски училища. Г-н Ангелов обеща те да бъдат публикувани и в януарския брой на Социален бюлетин, който Общината издава и разпространява в Пловдив. Община Пловдив се включва и в Световната мрежа на общините – приятели на детето, координирана от Асоциация „Родители“, каза още Ангелов, като така ще бъдат популяризирани и ценностите на кампанията за безопасен Интернет.

Участниците в дискусиата се обединиха около идеята да бъдат организирани обучения за родители за работа в интернет. Така ще се промени и мисленето на възрастните, че опасностите в интернет не

могат да сполетят тяхното дете. В кръглата маса участие взеха ученици от 6-ти клас на ОУ „Петър Берон“, представители на Националния Алианс за работа с доброволци, „Български център за джендър изследвания“, представители на Детските педагогически стаи и сектора за „Борба с организираната престъпност“ към Областната дирекция на полицията – гр. Пловдив, Регионалния инспекторат по образование, учители по информатика от град Стамболийски, както и родители.

Образователна игра за най-малките

Заедно с партньора от Обществения съвет Сдружение на потребителите беше разработена и пусната онлайн, както и на диск, образователната игра „Аз съм онлайн“. По идеи и с участието на ученици екип на детския портал Dechica.com разработи играта, която приучава децата от най-ранна възраст на предпазливо поведение в Интернет, запознава ги с основните опасности в Мрежата и с начините за тяхното избягване. Играта е достъпна онлайн през портала на Националния център за безопасен Интернет и през детския портал Dechica.com.

Програма за родителски контрол

Партньорската организация Фондация Делфин разработи първата програма за родителски контрол на български език – Child Defender. Националният център за безопасен Интернет се включи активно в

информирането, популяризирането и безплатното разпространяване на програмата, която позволява на родителите да контролират достъпа до различни уеб-сайтове, както и да следят за действията на детето в Интернет, за да могат навреме да предотвратят евентуални заплахи за него. Програмата е достъпна за сваляне от специалния сайт, лесна е за инсталиране и постепенно добива популярност благодарение на факта, че е на български език и родителите могат лесно да се ориентират в различните функционалности, които тя им предоставя за осигуряване на безопасност на децата им в Мрежата.

Портален сайт на Центъра за безопасен Интернет

За да популяризира своята дейност, а също така да информира родителите, учителите и децата за най-новите развития в областта на безопасността в Интернет, Националният център за безопасен Интернет създаде порталния сайт Safenet.bg. Порталът съдържа четири сайта – за деца, за тийнейджъри, за родители и за учители. На всеки сайт се публикуват новини и полезна информация, предназначена за съответната група потребители. От всички страници на портала Safenet.bg има директна връзка към сайта на Горещата линия, така че да облекчи потребителите да подават сигнали за забелязано незаконно или потенциално вредно за деца съдържание в Интернет.

Заклучение: Дейностите за информиране, обучение и популяризиране на Горещата интернет-линия, организирани от Националният център за безопасен Интернет заедно с партньорски организации от Обществения съвет и извън него, спомагат съществено за ефикасната работа на Горещата линия. Тъй като Националният център беше задействан сравнително отскоро, очакванията са, че ефектът от неговата дейност ще се усети в по-голяма степен през 2009 г.